

Slutrapport for kampagnen

Kontrol af økologisk mængderegnskab på svineslagterier/små slagtehuse, detailslagtere og i økologiske grise- og sobesætninger

---

INDLEDNING

Kontrol er med til at sikre tillid til økologien

Økologiens troværdighed beror på, at der er en effektiv og grundig kontrol på området som bolværk mod sjuks og svindel. Dette er helt afgørende for forbrugernes tillid til de økologiske fødevarer.

I denne kampagne har Fødevarestyrelsen ført kontrol med, om solgte mængder af økologiske grisekødsprodukter stemmer overens med mængderne af slagtede økologiske grise og søer. Kampagnen er gennemført som en særlig tværgående kontrolindsats med deltagelse af Fødevarestyrelsens kontrolenheder for kødkontrol og fødevarekontrol, Fødevarerejseholdet og Landbrugsstyrelsens økologikontrol.

Fødevarestyrelsen har i kampagnen haft særligt fokus på mængderegnskabs input/output balance (overensstemmelse mellem indgående råvarer og producerede færdigvarer) med udgangspunkt i virksomhedernes opstillede balanceregnskaber samt den tilhørende dokumentation. Kampagnen har inddraget hele grisekøds-kæden med krydskontrol omfattende regnskabs- og dokumentkontrol mellem økologiske grisebedrifter, slagterier og detailslagtere/kødforarbejdningsvirksomheder, der aftager økologisk grisekød og indmad fra et slagteri.

Formålet med kampagnen

Formålet med kampagnen var at afdække, om der forekommer mængdemæssige uoverensstemmelser i den økologiske grisekøds-kæde opgjort på virksomhedsniveau fra økologisk grisebesætning over slagteri/slagtehus til engros opskærings-/forarbejdningsvirksomhed eller detailslagter. Der blev gennemført krydskontrol mellem alle led i grisekøds-kæden.

Kampagnen fokuserede på følgende delelementer:

1. Mængdebalance-regnskab: Er det i den enkelte grisekødsvirksomhed (slagteri/slagtehus/engros/detail) muligt at fremstille den producerede mængde af økologiske slagtekroppe/opskæringer/ grisekødsprodukter ud fra de modtagne råvarer (økologiske grise/økologisk grisekød) – set over en periode?

2. Dokumentation: Sikres det, at alle leverandører er økologificerede?

3. Krydskontrol:

- a) Stemmer antal modtagne økologiske grise på slagteriet med antal producerede/leverede grise i/fra den økologiske grisebesætning?
- b) Stemmer mængden af modtaget økologisk grisekød i en virksomhed med, hvad leverandøren har dokumenteret at have leveret til pågældende virksomhed?

Herudover information og vejledning af virksomhederne om regler for økologiregnskab.

KONKLUSION

Økologisk grisekød er økologisk

Kampagnens resultater viser god mængdemæssig overensstemmelse mellem leddene i kæden fra økologiske grisebesætninger over slagterier til virksomheder, der videreforarbejder økologisk grisekød.

De kontrollerede små slagtehus med slagtning af økologiske grise havde fravalgt forhandling af økologisk grisekød i deres detailbutik begrundet i arbejdsbyrden ved det administrative arbejde forbundet med økologi. Dette var også tilfældet for flere detailslagtere.

En enkelt detailbutik (gårdbutik) havde markedsført nogle kødprodukter som økologiske, selvom de var tilberedt hos en ikke-økologificeret slagter, og derfor ikke kunne betegnes som økologiske. Det anvendte kød stammede dog fra økologiske grise fra butikkens egen besætning. Men overordnet set, er der ikke noget i kampagnens resultater, der tyder på, at forbrugerne bliver vildledt med hensyn til økologisk grisekød og økologiske grisekødsprodukter.

Ingen af de kontrollerede forarbejdnings-/opskæringsvirksomheders balanceregnskaber afslørede, at der var produceret større mængder grisekødsprodukter, end der var modtaget økologisk grisekød til. Heller ikke slagteriernes økologiregnskaber gav anledning til mistanke om uoverensstemmelser mellem producerede økologiske grisekroppe/-udskæringer og modtagne økologiske grise. Dette er helt som forventet ikke mindst i lyset af, at kampagnen blev kørt i en periode, hvor der blev produceret flere økologiske grise, end der var afsætning af økologisk grisekød til. Uanset er det et meget positivt resultat for økologiens troværdighed.

Fortsat behov for fokus på dokumentation og regnskabskrav

De fem indskærpelser i 26 virksomheder skyldes alle, at der ikke kunne fremvises økologificeringsattester for leverandørerne. Fødevarestyrelsen vil på den baggrund overveje,

om dokumentationskravet skal meldes tydeligere ud til virksomhederne, fx gennem brancheorganisationer.

Selvom der ikke blev givet sanktioner vedrørende økologiregnskaber i kampagnen, blev der konstateret to bagatelagte overtrædelser, og ved fem kontroller var der anledning til at yde vejledning om regnskabsreglerne. Der bør således fortsat være stort fokus på især balanceregnskab i kontrollen. Disse specifikke krav i lovgivningen er ofte udfordrende for virksomhederne. Overholdelse af kravene er imidlertid helt essentielle, når det kommer til at demonstrere, at der ikke kommer mere økologi ud, end der kommer ind i en virksomhed.

Udover vejledning om regnskabskrav blev der også vejledt om dokumentation og om virksomhedernes skriftlige egenkontrolprocedurer, der skal sikre overholdelse af disse krav. Fødevarestyrelsen vil opfordre de relevante brancheorganisationer til også at udarbejde vejledningsmateriale til deres medlemmer, fx i form af branchekoder omhandlende økologireglerne.

RESULTATER

Kampagnens omfang – brancher og geografi

Kampagnen omfattede kontrol i 26 fødevarer virksomheder: 13 slagterier/små slagtehus og 13 fødevarer virksomheder (detailslagtere samt engros opskæring/forarbejdning). Alle de fem store slagterier, der aktuelt har godkendelse til slagtning af økologiske grise eller søer, var med i kampagnen.

Herudover gennemførte Landbrugsstyrelsen krydskontrol hos 8 økologiske griseproducenter som del af kampagnen.

Tabel 1. Geografisk fordeling af virksomheder i kampagnen opdelt på virksomhedstype

Region	Slagterier	Små slagtehus	Engros opskæring/-forarbejdning	Detail
Nordjylland	3	1	2	4
Syddjylland og Fyn	1	4	3	2
Sjælland/København	1	3	1	1

Den geografiske fordeling af virksomheder i kampagnen ses i tabel 1. Som hovedregel er kampagnekontrollen gennemført på ét kontrolbesøg pr. virksomhed. På et af de store slagterier blev kontrollerne dog delt ud på i alt fire kontrolbesøg: To i slagteriafdelingen og to i opskæringsafdelingen.

Alle virksomhederne blev kontrolleret mht. dokumentation og regnskab. Balanceregnskaber blev kontrolleret, hvor det var relevant, dvs. ved 21 kontroller. Det er fx ikke relevant at kontrollere balanceregnskab i virksomheder, hvor der ikke er krav om det ifølge reglerne, eller hvis virksomheden nedklassificerer modtagne grise/fødevarer til konventionel status allerede ved modtagelsen. Krydskontroloplysninger blev kontrolleret ved 18 kontroller.

Kontrol uden sanktioner i 81 % af virksomhederne

Fem af de kontrollerede 26 virksomheder fik en indskærpelse. Der blev ikke givet strengere sanktioner i kampagnen. Det er ensbetydende med, at 81 % af de kontrollerede virksomheder ikke fik sanktioner i forbindelse med kontrollen.

Fordelingen af sanktioner på virksomhedstyper og kontrolemner ses i tabel 2.

Tabel 2: Sanktionering af henholdsvis regnskab og dokumentation fordelt på virksomhedstyper

Virksomhedstype	Regnskab			Dokumentation		
	Ingen anmærkninger	Bagatel	Indskærpelse	Ingen anmærkninger	Bagatel	Indskærpelse
Detail (7 stk.)	7	0	0	6	0	1
Engros opskæring/forarbejdning (6 stk.)	5	1	0	6	0	0
Slagterier (5 stk.)	4	1	0	3	0	2
Små slagtehuse (8 stk.)	8	0	0	6	0	2

Økologiregnskaberne gav ikke anledning til sanktioner

I to virksomheder (en engros forarbejdningsvirksomhed og et slagteri) blev der konstateret overtrædelser af reglerne for økologisk regnskab. I begge tilfælde blev overtrædelserne vurderet som bagatelagtige, og de udløser derfor ikke en sanktion – se tabel 2. Ingen af overtrædelserne var af en karakter, som gav anledning til mistanke om nogen former for svindel eller sjusk.

De bagatelagtige overtrædelser sammenholdt med at der blev givet en del vejledning på området, kan være udtryk for, at økologiregnskaber - i særdeleshed balanceregnskaber - kan være udfordrende at opstille og derfor ikke fremstod fyldestgørende i forhold til kravene i lovgivningen.

Fremvisning af økologisk leverandør-dokumentation kan forbedres

Det fremgår af tabel 2, at alle indskærpselser i kampagnen blev givet for manglende overholdelse af krav til dokumentation. Fire overtrædelser blev konstateret på slagterier

eller små slagtehuse, hvor leverandørernes økologcertifikat ikke kunne fremvises i hverken print eller digitalt. Der var dog ikke tvivl om, at grisene stammede fra økologiske besætninger.

I et enkelt tilfælde blev givet en indskærpelse i en detailvirksomhed, hvor en leverandør (en detailslagter) ikke var økologcertificeret. Af dette følger naturligvis, at de pågældende produkter ikke kunne markedsføres som økologiske på trods af, at de anvendte råvarer havde økologi-status. Der var imidlertid ikke flere varer fra den pågældende leverandør tilbage i virksomheden på kontroltidspunktet, og derfor var det ikke relevant at nedlægge forbud mod markedsføring. Virksomheden fik i stedet indskærpet, at underleverandører skal være økologcertificerede.

Nogle virksomheder anså det for tilstrækkeligt at notere, at de har kontrolleret leverandørernes økologcertifikat på et tidspunkt, uden at de har gemt certifikaterne som dokumentation for denne kontrol. Det bør derfor overvejes om dokumentationskravet skal meldes tydeligere ud i vejledninger og/eller i fora, hvor de relevante brancher er repræsenteret.

Krydskontrol uden uregelmæssigheder i virksomheder samt grisebedrifter

I alle tilfælde blev krydskontroloplysningerne verificeret, og dermed er der ikke i kampagnen konstateret uregelmæssigheder i de oplyste mængder af grise og grisekød mellem virksomhederne. Dette gælder også for de krydskontroller, Landbrugsstyrelsen blev anmodet om at udføre i grisebesætninger på baggrund af oplysninger om modtagne grise på slagterierne. Der blev i alt udført 7 fysiske krydskontroller og 1 administrativ kontrol i besætninger.

Der var behov for vejledning i kampagnen

Ved otte kontroller er der ydet vejledning. Fem gange blev der vejledt om regnskab, fire gange om dokumentation og én gang om krav til økologiprocedurer.

METODE

Kriterier for udvælgelse af virksomheder

Virksomhederne blev udvalgt af projektgruppen inden kampagnestart efter følgende kriterier:

- Store slagterier: Alle store slagterier godkendt til slagting af økologiske grise og søer
- Små slagtehuse: Der blev udvalgt 10 slagtehuse med aktuel slagting af økologiske grise ud fra:
  - a) Både økologisk og konventionel slagting (ikke 100 % økologi),
  - b) Slagting af økologiske grise til videre markedsføring, fx i leverandørens gårdbutik,
  - c) Slagting af økologiske grise fra flere leverandører,

d) Geografisk spredning med 2-3 slagtehusse pr. landsdel.

Realiseret: 8 slagtehusse besøgt, 2 af de udvalgte slagtehusse blev ikke besøgt pga. sygdom.

- Detail/forarbejdning: Detailvirksomheder skulle være økologicertificeret og have slagteraktivitet af grisekød jf. virksomhedernes registreringer hos Fødevarestyrelsen. Der blev udvalgt virksomheder (detail/forarbejdning) med modtagelse af kød fra henholdsvis store slagterier og små slagtehusse. Udgangspunktet var at udvælge detailvirksomheder med tilberedning af økologisk grisekød, men også at opfylde formålet om at kunne foretage krydskontrol gennem kæden. Det viste sig derfor relevant også at medtage virksomheder med opskæring af kød engros. Der blev i alt udvalgt 13 detail-/forarbejdnings-virksomheder til kampagnen.

Inden kampagnestart tog projektgruppen kontakt til de udvalgte virksomheder og indhentede en liste over deres leverandører af økologiske grise eller grisekød.

Der blev indgået en aftale med Landbrugsstyrelsen om krydskontrol i 10 økologiske svinebedrifter: Udvælgelsen skete i samarbejde med Landbrugsstyrelsen og var bl.a. baseret på, at de 10 bedrifter tilsammen skulle levere grise til flest mulige af de udvalgte slagterier og slagtehusse. Imidlertid stoppede flere af de udvalgte bedrifter deres økologiske griseproduktion i løbet af efteråret 2023, hvorfor det ikke var muligt at lave krydskontrol

Kampagneperiode

Kampagnen blev gennemført i form af uanmeldte kontrolbesøg i perioden 1. september – 15. december 2023. Kontrollen blev udført af 1-2 tilsynsførende - en regnskabskyndig medarbejder fra Fødevarerejseholdet var med på en del af kontrollerne i forskellige virksomhedstyper.

Forberedelse af kampagne før kontrolbesøg

Fødevareraktiviteter: Ud fra leverandørlisterne kontaktede den tilsynsførende en eller flere leverandører for at anmode om partidokumentation dvs. faktura eller følgesedler for mængden af udvalgte råvarer (grisekød) leveret i en valgt periode.

Slakteri: Besætningsejere på virksomhedens leverandørliste blev kontaktet mhp. at indhente dokumentation for leverede økologiske dyr i en valgt periode.

Herudover blev Landbrugsstyrelsen anmodet om at krydskontrollere de indsendte oplysninger på de relevante bedrifter.

Kontrol-elementer ved kampagnebesøg

Kontrol af regnskab:

Ved kontrolbesøget blev den indhentede partidokumentation fra leverandørerne sammenholdt med virksomhedens registrering af indgående mængder i regnskabet (krydskontrol). Kontrollen omfattede desuden virksomhedens råvare-, færdigvare- og input/output balancer samt løbende regnskab for ind- og udgang af råvarer og

færdigvarer. Særligt var der fokus på, om der var tilstrækkelige mængder økologiske råvarer til den pågældende produktion, samt om de angivne regnskabstal var korrekte (bilagskontrol).

Kontrol af leverandørdokumentation vedr. økologistatus:

Det blev kontrolleret, om virksomheden havde kontrolleret sine aktive leverandørers økologicertifikater og kunne fremvise en kopi af de kontrollerede certifikater.